

Historia filozofii polskiej

Fenomenologia polska

Dr Magdalena Płotka

Roman Ingarden - wprowadzenie

- Roman Witold Ingarden (1893-1970) urodził się i zmarł w Krakowie.
- Jego droga ku filozofii wiodła przez literaturę, którą się fascynował w młodości
- Studia filozoficzne rozpoczął z zamiłowania, a studia matematyczne i fizyczne – dla celów zarobkowych.
- Za radą K. Twardowskiego wyjechał do Getyngi, gdzie studiował filozofię (u E. Husserla), psychologię i matematykę.
- Słuchał wykładów Maxa Schelera oraz zaprzyjaźnił się z Edytą Stein.
- Wróciwszy do Polski, pracował jako nauczyciel gimnazjum (w Lublinie, Warszawie, Toruniu i Lwowie).
- Po uzyskaniu habilitacji (*Essentiale Fragen*, 1924) rozpoczął wykłady na Uniwersytecie we Lwowie
- Wykładał też historię literatury niemieckiej i teorię literatury.
- Podczas wojny uczestniczył w tajnym nauczaniu i napisał dwa tomy *Sporu o istnienia świata*.
- W styczniu 1945 przeprowadził się do Krakowa i zaczął pracować na UJ.
- Za czasów stalinowskich otrzymał zakaz prowadzenia zajęć dydaktycznych.
- Wykłady rozpoczął ponownie w marcu 1957r.
- Na emeryturę przeszedł w 1963r.
- Władysław Tatarkiewicz pisał o nim: „...we Lwowie uformował siebie, a w Krakowie uformował szkołę, polską szkołę fenomenologiczną”

Poglądy filozoficzne-wpływy

- Ingarden, mimo szacunku dla swojego nauczyciela (E. Husserla) bardzo szybko przeciwstawił się jego autorytetowi i budował własną filozofię.
- Przejął od Husserla ujęcie filozofii jako nauki ścisłej i niepowątpiewalnej.
- Zdaniem RI, Husserl zbyt wąsko pojmuje przedmiot badań filozoficznych – ogranicza je do zakresu poznania przeżyć immanentnych i ich intencjonalnych odpowiedników.
- Ponadto, przesądza rozwiązanie problemu zależności świata realnego od czystej świadomości.
- Najczęściej dokonania Ingardena sytuowane są w obrębie trzech działów filozofii: ontologii, teorii poznania i estetyki.

Rodzaje bytów

Byt absolutny (ponadczasowy)

Byt pozaczasowy (idealny)

Byt czasowy (realny):
teraźniejszy, przeszły, przyszły

Byt intencjonalny

Estetyka Romana Ingardena

○ Estetyka obejmowała :

- ontologię dzieła sztuki i przedmiotu estetycznego,
- fenomenologię procesu twórczego i przeżycia estetycznego,
- fenomenologię stylów artystycznych i ich stosunku do wartości;
- ontologię i fenomenologię wartości artystycznych i estetycznych
- teorię poznania dzieła sztuki
- teorię sensu i funkcji sztuki w ludzkim życiu (metafizykę sztuki)

Roman Ingarden – ojciec polskiej fenomenologii

- Kierownik Katedry Filozofii UJ (1946-1950; 1957-1963)
- Kierownik Sekcji Estetyki w Krakowskim Oddziale PTF
- Uczniowie Ingardena:
 - Anna-Teresa Tymieniecka
 - Karol Wojtyła
 - Maria Gołaszewska
 - Józef Tischner
 - Andrzej Póltawski
 - Władysław Stróżewski
 - Jan Pawlica
 - Adam Węgrzycki
 - Józef Lipiec
 - Jan Szewczyk
 - Danuta Gierulanka

Karol Wojtyła

- Karol Wojtyła, prowadził wykład z etyki społecznej na Wydziale Teologicznym UJ, kontaktował się z Ingardenem, choć nie był bezpośrednio jego uczniem. Wojtyła głównie inspirował się fenomenologią Maxa Schellera, który źródło wartości moralnych upatrywał w ludzkim doświadczeniu.
- Zdaniem KW, nakaz moralny i związane z nim wartości nie są dane, lecz zadane, wymóg moralny wynikający ze zmiennej ludzkiej egzystencji w obliczu doskonałości Bożej nakazuje człowiekowi stałe samodoskonalenie się
- Wartości moralne uobecniają się w konkretnym, codziennym i historycznym doświadczeniu.